

RUTE

(Rúchi)

**Erimeré rü Moábianewa naxü
ngímaxã ga naxmax ga Noemí rü
nanegü**

1 ¹⁻²Rü yexguma
Iraéuanecüãxgümaxã inacuaxgügu
ga yema ãëxgacügü ga guxchaxügiarü
mexëëruügiü ga Tupana nüxü unetaxü,
rü ínangu ga taxü ga taiya ga guxüma ga
yema naanewa. Rü yexgumaücüxü rü
Yudáanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga
Erimerégu ãégacü ga Beréüarü ñanegu
ãchiücü. Rü nüma ga Erimeré rü naxmax
ga Noemímaxã rü nanegü ga Maróü rü
Querióümaxã Beréüwa inaxiãchi nax
Moábianewa naxixüçax. Rü nümagü rü
Efrátacüãx nixigü yerü Efráta nixí ga to
ga naéga ga Beréü. Rü Moábianewa
nangugü rü yexma nayaxãchiügiü.
³Notürü nüma ga Erimeré ga Noemí
ngíte rü yexma Moábianegu nayayu. Rü
ngíma ga namax ga Noemí rü
ngíxicatama yéma iyaxü namaxã ga
taxre ga ngíne. ⁴⁻⁵Rü yixcüamaxürachigü
rü nümagü ga yema taxre ga ngextüxücüü
rü Moábianecüãx ga ngexügiümaxã
nixãxmax. Rü wüxi rü Órfa nixí ga
ngíéga, rü yema nai rü Rúchi nixí ga

ngíéga. Notürü yexguma 10 ga taunecü
ngupetüxguwena, rü nayue ta ga Maróü
rü Querióü. Rü ngíma ga Noemí rü
ngíxica yéma itax, yerü marü nataxuma
ga guma ngínegü rü ngíte.

Beréüwa ixí ga Noemí rü Rúchi

⁶Rü wüxi ga ngunexügu ga Noemí ga
yexguma Moábianewa nayexmayane, rü
nüxü ixínü ga guma ngírü ñane ga
Beréüwa rü marü nax nataxuxüma ga
taiya, yerü Tupana rü namaxã
nixãüãchi. ⁷Rü yemacax nagu irüxínü
ga Yudáarü naanecax nax natáeguxü.
Rü ngíma rü ngíneaxgümaxã nawa
íchoxü ga yema nachica ga nagu
naxãchiüchiréxü ga Moábianewa nax
ngíchiüane ga Yudáanewa naxüxüçax.
⁸⁻⁹Notürü ga namawa rü ngíneaxgüxü
ngígürügü: —¡Ëcü pewoegu rü
peéxütawa pexí! ¡Rü Cori ya Tupana
guxüguma mea pexü ngechaxü yema
choxü rü chaunegüxü mea
pengechaxüürüxü, rü pexü
natauxchaxëëã nax wena mea
pexãtegüxü, rü ngëmaäcü
petaãxëgüxüçax! —ngígürügü. Rü
nhuxmachi ga Noemí rü wüxi ga

chúxumaxã ngĩneaxgũxũ irümoxẽ.
 Notürü ga ngĩma ga ngĩneaxgü rü
 ixauxeama. ¹⁰Rü ngĩgürügü: —Tama.
 Rü toma rü tá cuchixũanewa cuwe
 tarüxiama —ngĩgürügü. ¹¹Rü ngĩma
 ga Noemí rü ngĩgürügüchigüãma:
 —¡Pewoegu, Pa Chauxacügü!
 ¿Taxaciüwa chi chawe perüxixü? Chama
 rü marü tagutãma wena chaxãxaci nax
 wena chaunemaxã pexãtexũcax.
¹²⁻¹³¡Ëcü pechiücax pewoegu! Chama rü
 marü chaya rü ngẽmacax taxütãma
 wena chaxãte. Rü woo chi
 nhamachitama i chütaxũgu chaxãtegu
 rü chingixgu rü choxũ nangexmagu ya
 chaunegü ¿rü pema rü chi
 ípenanguxuxẽgũxũ nhüxmachita nayae
 nax namaxã pingĩgũxũcax? Rü ngẽma
 nax ípenanguxuxẽxũgagu rü taguchima
 pexãtegu. Rü dücax, rü taxucürüwama
 nixĩ, Pa Chauxacügü. Rü Cori ya
 Tupana rü ngúxũ choxũ ningexẽxẽ,
 notürü yexera chi changechaũ, rü ngúxũ
 chinge ega chi pexũ chadaxgu nax
 ngúxũ pingegũxũ i pemax —ngĩgürügü.
¹⁴Rü ngĩma ga ngĩneaxgü rü wenaxarü
 ixauxe. Rü düxwa ga Órfa rü ngĩxẽxũ
 irümoxẽ wüxi ga chúxumaxã, rü
 ngĩchiücax itãegu. Notürü ga Rúchi rü
 ngĩxẽxũtagutama irüxãũx. ¹⁵Rü
 yexguma ga Noemí rü Rúchixũ
 ngĩgürügü: —Dücax i ngẽma nai i
 chaunex rü ngĩchiücax rü ngĩrü
 tupanagücax itãegu. ¡Ëcü ngĩwe rüxü!
 —ngĩgürügü. ¹⁶Notürü ngĩma ga Rúchi
 rü ngĩxũ ingãxũga rü ngĩgürügü:
 —¡Tauxũ i choxũ cucaxũxũ nax cuxna
 chixügachixũcax, rü cuxna
 chatãeguxũcax! Erü ngextã ícuxũxüwa
 rü ngẽma tá chaxü, rü ngexta

ícupexũwa rü ngẽxma tá chape. Curü
 ãane rü chorü ãane tá nixĩ, rü yimã curü
 Tupana, rü chorü Tupana tá nixĩ. ¹⁷Rü
 ngexta ícuyuxũgu rü ngẽxma tá chayü,
 rü ngẽxma tá chatax. Rü Cori ya Tupana
 choxũ poxcu ega tauta chayuyane cuxna
 chixügachigu, erü yuxicatama nixĩ i
 yigüna tüxü ixĩgachixẽxũ —ngĩgürügü.
¹⁸Rü yexguma Noemí nüxũ cuaxgu ga
 Rúchi rü aixcuma ngĩwe nax
 naxüxchaũxũ, rü marü tama yemamaxã
 ngĩxü ichixewe. ¹⁹Rü yemaaciü ga yema
 taxre rü ngĩgümaxã namagu ixĩ, rü
 nhüxmata Berẽüwa nangugü. Rü
 yexguma Berẽügu nachocuxgu, rü
 guxũma ga yema duũxũgü rü
 nabaxãchiãxẽgü. Rü yema ãanecüãx ga
 ngexũgü rü ngĩgürügü: —¿Tama ãna
 nhaa iyixĩ i Noemí? —ngĩgürügü.
²⁰Notürü ga ngĩma rü inangãxũ rü
 ngĩgürügü: —¡Tauxũ i “Noemí”
 nhaperügü choxũ! ¡Rü name nixĩ i
 “Mára” nhapergürü choxũ! Erü Tupana
 ya guxãétüwa ngẽxmacü rü taxũ i
 guxchaxũ choxna naxã. (Rü ngẽma
 naéga i Noemí rü Taãxeciü nhaxũchiga
 nixĩ. Notürü ngẽma naéga i “Mára” rü
 Taguma Taãxeciü nhaxũchiga nixĩ.)
²¹Ããcumexẽãcüma nua íchaxũxü, rü
 ngeãcumexẽãcüma chatãegu, erü
 ngẽmaãcü nanaxwaxe ya Cori ya
 Tupana. ¿Rü tüxücüü Noemímaxã choxũ
 pexu, ega ngẽxguma Cori ya Tupana ya
 guxũxüma cuáci choxũ poxcuxgu rü
 ngechaxũ choxna axgu? —ngĩgürügü.
²²Rü yemaaciü nixĩ ga Noemí ga
 Moábianewa natãeguxũ ngĩmaxã ga
 ngĩneax ga Rúchi ga Moábianecüãx
 ixĩcü. Rü chewádaarü buxuwa nangu ga
 yexguma Berẽüwa nangugü.

Rúchi rü Buáanewa iyexma

2¹Rü Noemí rü ngíxúú nayexma ga wüxi ga ngítanüxúú ga ngíte ga Erimerétanüxúú ixícu ga Buágu áégacü. Rü gumá rü wüxi ga diéruáxüchicü nixí rü guxâma nüxü cuácü nixí. ²Rü wüxi ga ngunexügu ga Rúchi rü Noemíxü ngígürügü: —Chebádachitaüwa tá chaxü, rü ngürüächí ngêxma tá nüxü chayangau i wüxi i buxetatanüxü i choxü nadexêxü i ngêma chewáda i nawe iyietanüxü —ngígürügü. Rü yexguma ga Noemí rü ngígürügü ngíxü: —Marü name Pa Chauzacüx. ¡Ëcü ngêma naxü rü naxü i ngêma nüxü quixuxü! —ngígürügü. ³Rü yexguma ga Rúchi rü wüxi ga naanewa ixü rü yema buxetatanüxügüwe iyadeetanü ga chewádayaxa ga yéma iyietanüxü. Rü megu ingu yerü yema naane rü Buá ga Erimerétanüxüarü nixí. ⁴Rü yexguma Rúchi yéma yexmayane rü nüma ga Buá rü ínangu ga Beréüwa nax ne naxüxü, rü yema naanewa ínayadau. Rü yema buxetatanüxügüxü narümoxê rü nhanagürü: —¡Cori ya Tupana pexütawa ngexmax! —nhanagürü. Rü nüma ga buxetatanüxügü rü nanangäxügü rü nhanagürügü: —¡Cori ya Tupana cuxü rüngüxêxê! —nhanagürügü. ⁵Rü nhüxmachí ga Buá rü yema buxetatanüxügüeruna naca, rü nhanagürü: —¿Texétanüxü iyixí i ngéa pacü? —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga buxetatanüxügüeru rü nanangäxü rü nhanagürü: —Moábianecüáx iyixí, rü Noemímaxá Moábianewa ne ixü. ⁷Rü choxna ica nax ngêma buxetatanüxügüwe chewádayaxa nax

yadeetanüxüçax. Rü paخمamacürüwa inaxügü nax napuracüxü, rü nhüxmatama nixí i paxaächí inangüxü —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Buá rü Rúchixü nhanagürü: —Pa Chauzacüx ¡irüxínü, rü tama chanaxwaxe i to i naanewa cuyabuxeta! ¡Nuxátama rüxáüx natanügu i chauxütaxügü! ⁹¡Rü nhüxüchi nawe rüxü i ngêma buxetatanüxügü ega ngêxguma nüxü cudaxgu i ngextá nax napuracüexü! Erü marü nüxna chaxäga i ngêma chorü duüxügü nax taxuxüma cuxü chixewexüçax. Rü ngêxguma quitaxawaxgu ¡rü ngêma dexápaüguwa naxü rü ngêma dexá i nüma nayauxgüxüwa naxaxe! —nhanagürü. ¹⁰Rü ngíma ga Rúchi rü Buápexegu inangücuchi rü nüxna ica, rü ngígürügü: —¿Taxacü chawa cudad eçax chamaxá cumecümaxü i chama nax to i nachixüanecüáxmare nax chixíxü? —ngígürügü. ¹¹Rü nüma ga Buá rü ngíxü nangäxü, rü nhanagürü: —Chama rü meama nüxü chacuax ga nhuxäcü ngíxü nax cungechaüxü ga çuxê nawena ga cute ga cuxna yücü. Rü ngêxgumarüxü ta meama nüxü chacuax ga tüxna nax quixüxü ga cunatü rü cué, rü curü naane nax nuxá totanügu cuyaxächíüxüçax ga woo tama toxü cucuáxü ga cumax. ¹²¡Rü Tupana cuxü naxütanü i ngêma! ¡Rü nüma ya Cori ya Iraéuanecüáxgüaru Tupana ga norü ngüxêçax cudadü cuxü naxütanü naxçax ga guxüma ga yema mexü ga cuxüxü! —nhanagürü. ¹³Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürügü: —Cuma rü poraächí chamaxá cumecümaxüchí, rü ngêma curü ore rü choxü nataãxêxêxê.

Erü cuma rü choxũ cungechaũãcũma chamaxã quidexa nax woo tama wũxi i cuxũtaxũ chixĩxũ —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexguma chibüarü orawa nanguxgu, rü nüma ga Buá rü ngĩxcax naca ga Rúchi, rü nhanagürü ngĩxũ: —¡Nua naxü rü tomaxã nua nachibü! —nhanagürü. Rü ngĩma ga Rúchi rü yema buxetatanüxũgütanüwa irüto. Rü nüma ga Buá rü taxũma ga õna ngĩpexegu naxũ. Rü ngĩma rü meama ichibü nhüxmata ngĩxũ íyaxü. ¹⁵Rü yexguma wenaxarü buxetawa naxĩxgu, rü nüma ga Buá rü norü duũxũgũna naxãga rü nhanagürü: —Marü name nax ngĩma rü ta chewádayaxa ta nadexũ. ¡Rü taxũ i ngĩxna peyanuxũxũ! ¹⁶¡Rü woetama ngĩxcax ngẽma peyayixetanüxẽxẽ nax ngĩma rü yadeetanüãxũcax! ¡Rü taxũ i ngĩxna penachüxuxũ! —nhanagürü. ¹⁷Rü ngĩma ga Rúchi rü Buáanewa chewádayaxa ta ide nhüxmata nachütamare. Rü norü yá ga yema chewáda rü 20 quíruarü yexera nixĩ ga yexguma marü nabuxãxgu. ¹⁸Rü nhüxüchi guma íanecax itãegu rü íiyangexpüxũ ga yema chewáda rü ngĩxẽxũ iyawex. Rü yemawena rü inayaxu ga yema ngĩwemü ga íyaxũxũ rü ngĩxẽ ga Noemína inaxã. ¹⁹Rü ngĩxẽ ga Noemí rü ngĩxna ica, rü ngĩgürügü: —¿Ngextá nixĩ icuyapuracũxũ i ngewax? ¿Rü ngextá nixĩ i muxũ i chewádayaxa ta cudexũ? ¡Rü poraãcü Tupana nüxũ rüngũxẽxẽ ya yimá duũ ya cuxũ rüngũxẽcẽcü! —ngĩgürügü. Rü ngĩma ga Rúchi rü ngĩxẽxũ ingãxũ rü nüxũ iyaxu ga Buáanewa nax yixĩxũ ga chewádayaxa ta nadexũ. ²⁰Rü ngĩma ga Noemí rü ngĩxũ ingãxũ rü ngĩgürügü:

—¡Tupana nüxũ rüngũxẽxẽ ya yimá duũ! Rü nüma ya Tupana rü tamaxã namecũma i nhüxmax rü guma cute ga marü yucũmaxã rü ta namecũma. Erü yimá yatü ya Buá rü wũxi i tatanüxũ nixĩ rü ngẽmacax nixĩ i nagu nanguxũ nax tüxũ nangũxẽxẽxũ rü tüxna nadauxũ —ngĩgürügü. ²¹Rü ngĩma ga Rúchi rü nüxũ iyaxuchigũãma rü ngĩgürügü: —Rü chamaxã nüxũ nixu nax naxũtaxũgũmaxã chapuracũxũ nhüxmatáta nagú i buxetaarü puracü —ngĩgürügü. ²²Rü yexguma ga Noemí rü ngĩneaxũ ingãxũ rü ngĩgürügü: —Marü name, Pa Chauzacüx, nax naxũtaxũgũxũtawa curüxãxũ. Rü tama chanaxwaxe i togüanewamare cuxü nax taxuxũma cuxũ chixewexũcax —ngĩgürügü. ²³Rü yemacax ga ngĩma ga Rúchi rü nawe irüxü ga Buáxũtaxũgũ nax chewádayaxa ta nadexũ nhüxmata nagú ga nax yabuxgũãxũ ga chewáda rü trígu. Rü yemaacü ipuracü ga yexguma ngĩxẽ ga Noemíxũtawa nayexmayane.

Buá rü Rúchimaxã namecũma

3 ¹Rü wũxi ga ngunexũgu ga Noemí rü Rúchixũ ngĩgürügü: —Pa Chauzacüx, chama rü tá cuxũ naxcax chadau ya wũxi ya cute ya taãxẽ tá cuxna ãcü. ²Rü dücax, rü yimá tatanüxũ ya Buá ya naxũtawa cupuracücü, rü nhama i chütaxũgu rü tá naanewa naxü nax ngẽma chewáda yabugütexexũcax. ³Rü nhüxmax rü chanaxwaxe i cunaxü i ngẽma tá cumaxã nüxũ chixuxũ. ¡Rü naxaiya rü cugü napumáraxũne rü nagu icux i ngẽma cuxchiru i rümemaxũ, rü ngẽma naanewa naxü! ¡Notürü taxũtãma cugü nüxũ cucuãxẽxẽ nax texẽ

quixixũ naxũpa nax yanguxũ nax nachibũxũ rü naxaxexũ i nüma i Buá!
 4;Rü mea nangugũ nax ngexta yixixũ i nacaxũ nax napexũcax! ;Rü ngẽma ínacaxũwa naxũ rü inangegücutü rü ngẽxma naca nacutüguama! Rü nümatátama nixĩ cumaxã nüxũ yaxuxũ nax taxacü tá cuxixũ —ngĩgürügü. 5Rü ngĩma ga Rúchi rü Noemixũ ingãxũ rü ngĩgürügü: —Marü tá chanaxü i guxũma i ngẽma chamaxã nüxũ quixuxũ —ngĩgürügü. 6Rü ngĩma ga Rúchi rü naanewa ixũ, rü inaxũ ga guxũma ga yema ngĩxẽ ngĩmaxã nüxũ ixuxũ. 7Rü yexguma marü chibũwa yanguxgu ga Buá, rü inachi rü nataãxẽ rü nhuxüchi yexma ãuxchitaxũ ga chewáxadũtagu nayaca nax yexma napexũcax. Rü yixcamaxũra rü ngĩma ga Rúchi rü bexma naxcax iyaxũ rü íinangegücutü rü yexma ica. 8Rü nüma ga Buá rü ngürüãchi ngãxũcuxü pewa nabajãchi. Rü yexguma nangüeguxgu rü ngĩmaxã nayarünha. Rü nüxũ nicuãxãchi ga wüxi ga nge nacutüwaama yexmaxũ. 9Rü ngĩxna naca rü nhanagürü: —¿Texé quixĩ i cumax? —nhanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Chama nixĩ i Rúchi, rü cuma nixĩ i chautanüxũxüchi quixixũ. Rü ngẽmacax cugu nangu nax cuxmaxũ choxũ quixixẽxũ ngẽma Tupanaarü mugü nüxũ ixuxürüxũ —ngĩgürügü. 10Rü yexguma ga nüma ga Buá rü nhanagürü: —¡Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ! Rü nhuxmawaxi nixĩ i mea cunangoxẽxũ nax aixcuma nüxũ cungechaũxũ ga gumá cute ga marü yucü, erü choxũ cuyaxu cutexũ i chama i cutetanüxũ nax chixixũ. Rü tama naxcax cudau ya wüxi

ya cute ya choxũ rüngextüxümaecü ya diëruácü, rü woo tama diëruácü. 11;Rü tauxũ i cumuũxũ, Pa Chauaxcux! Erü guxũma i duũxũgü i daa chorü íanecüãx rü marü nüxũ nacuxãgü rü cuma rü wüxi i nge i mecü nax quixixũ. Rü ngẽmacax i chama rü tá chanaxü i ngẽma choxna naxcax cucaxũ. 12Notürü nangexma i wüxi i guxchaxũ. Rü aixcuma nixĩ i cutanüxũ chixixũ i chamax, notürü nangexma i to i chorü yexera cutanüxũxüchi ixixũ. 13;Ëcü nuxã rüxãxũ i nhama i chütaxũgu! Rü moxũ paxmama rü tá ngẽma to i cutanüxũmaxã chidexa rü ngoxi cumaxã naxãmaxchaũ. Rü ngẽxguma nanaxwaxegu nax cumaxã naxãmaxũ rü marü name nax ngẽmaãcü yixixũ, erü nüma rü chorü yexera cutanüxũxüchi nixĩ. Notürü ngẽxguma tama nanaxwaxegu, rü Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu nax chama tá cumaxã chaxãmaxũ. ;Ëcü nape rü nuxã ingunexũ! —nhanagürü. 14Rü ngĩma ga Rúchi rü yexma ipe, rü Buácutüguama ica rü yexma iyangunexũ. Rü moxüãcü taxütama yangóonexũchigu rü írüda yerü yema nhanagürü ngixũ ga Buá: “Tama chanaxwaxe nax texé nüxũ nacuáxũ i nua chauanewa nax cuxixũ i chewáda yabugütexegüxüwa”, nhanagürü. 15Rü yexguma marü inaxüãchichaxũxgu ga Rúchi, rü nüma ga Buá rü nhanagürü ngixũ: —¡Ëcü ínacuxuchi i ngẽma curü deyuchiru rü mea nüxũ ingĩ! —nhanagürü. Rü ngĩma ga Rúchi rü mea nüxũ iyangĩ ga yema ngĩrü deyuchiru, rü nüma ga Buá rü yema ngĩrü deyuchirugu ngixũ nanagü ga 40 quíru naguxũ ga chewáda. Rü

nhuxūchi ngixũ narüngũxêẽ ga ngítétigu nax naxúnagüpũũãxũ. Rú ngĩma rü yemamaxã ñanecax itáegu. ¹⁶Rü yexguma ngĩxêxũtawana nanguxgu ga Rúchi, rü ngĩxê ngĩxna taca rü ngĩgürügü: —¿Nhuxãcü cuxũ nangupetũxũ, Pa Chauxacüx? —ngĩgürügü. Rú ngĩma ga Rúchi rü nüxũ iyaxu ga guxũma ga nhuxãcü ngixũ nax nangũxêẽxũ ga gumá Buá. ¹⁷Rü nhuxūchi ngĩgürügü ta: —Rü choxna nanaxã i guxũma i nhaa chewáda, rü nhuxūchi choxũ nhanagürü: “Tama name i ngêacumexêãcüma cuxêcax cutáegu”, nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga ngĩma ga Noemí rü ngĩgürügü: —Nhuxma Pa Chauxacüx, rü name nixĩ i mea ícunanguxêẽ nax nhuxãcü tá nangupetũxũ i ngẽma cumaxã nüxũ yaxuxũ. Erü nüma ya Buá rü taxútama nanangexrü ega tama namexêẽãgu i ngẽma cumaxã nüxũ yaxuxũ. Rú nüma rü nhuxmatátama nixĩ i namexêẽãxũ —ngĩgürügü.

Buá rü Rúchimaxã naxãmax

4 ¹Rü nüma ga Buá rü guma ñanearü ücuchicawa nayarüto yerü yéma nixĩ ga guxũma ga duũxũgü nachopetũxũ rü namexêẽãxũ ga norü guxchaxũgü. Rú yexguma yéma natoyane rü yéma naxüpetü ga guma natanücü ga Buá Rúchimaxã nüxũ yaxucü. Rú nüma ga Buá rü naxcax naca rü nhanagürü nüxũ: —¿Dücax, nua chauxütawana naxü rü írüto, rü paxaãchi tá tidexagü! —nhanagürü. Rú nüma ga yema natanücü rü yéma naxü, rü naxütawana nayarüto. ²Rü nüma ga Buá rü

naxcax naca ga 10 ga ãëxgacügü ga guma ñanecüãx ixĩgũxũ, rü yemagü rü ta ñanatanogũxêẽ nax nümagü rü ta ñnütanũxũ yixĩgũxũcax. ³Rü nüma ga Buá rü gumá natanücüxũ nhanagürü: —Ngẽma Noemí ga Moábianewa táegucü rü namaxã itaxechaũ i ngĩrü naane ga gumá tatanücü ga Erimeréarü ixĩxũ. ⁴Rü cumaxã nüxũ chixu nax nüxũ cucuãxũcax i ngẽmachiga. Rú ngẽxguma cuxũ nangúchaũgu nax naxcax cutaxexũ rü name nixĩ i nhuxmatama naxcax cutaxe napexewa i nhaa ãëxgacügü i ñnütanũxũruxũ ixĩgũxũ. Erü cuma nixĩ i chorü yexera natanücü quixixũ ya Erimeré, rü ngẽmacax cuxna naxü nax naxcax cutaxexũ i ngẽma naane. Notürü ngẽxguma cuma tama naxcax cutaxegu, rü ¡chamaxã nüxũ ixu! Erü chama nixĩ i cuweama chaxixũ nax choxna naxixũ i ngẽma naane —nhanagürü. Rú yexguma nüma ga gumá natanücü rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽmáacüx, naxcax chataxe tá —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Buá rü nhanagürü: —Rü ngẽxguma Noemíxütawana naxcax cutaxegu i ngẽma naane rü cuxna naxü ta nax Rúchimaxã cuxãmaxũ, nax ngẽmaãcü naxãxacüxũcax, rü yimã ngĩne rü tauxeta i ngĩtechicüxü nüxna naxixũcax i ngẽma naane —nhanagürü. ⁶Rü yemaxũ naxĩnügü ga guma natanücü rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ega ngẽmaãcü yixĩgu, rü taxuacüma naxcax chataxe, erü chi ngẽxguma naxcax chataxegu rü ngẽma choxna üxũ i naane rü chi ta ngĩnena naxüe. Rú aixcuma cumaxã nüxũ chixu rü ¡cuma naxcax nataxe! —nhanagürü. ⁷Rü woetama nüxcüma nixĩ ga Iraéutanüxũgü rü

yexguma taxacü ga nüxna üxü natanüxüna naxāxgu, rü ínacuañichi ga wüxicutü ga norü chapatu rü yema to ga natanüxüna nanaxā. Rü yemawa nixí ga duñüxügüxü nüxü nacuañēxü ga aixcuma nügiina nax naxāgüāxü. ⁸Rü yemaçax ga gumá Buátanücü rü ínacuañichi ga wüxicutü ga norü chapatu rü Buána nanaxā rü nhanagürü nüxü: —¡Cuma naxçax nataxe i ngēma naane! —nhanagürü. ⁹Rü yexguma nüma ga Buá rü nhanagürü nüxü ga yema ãëxgacügü ga ññetanüxüxü ixíxüxü, rü yema togü ga yéma írúdaunüxü: —Guxāma i pemagü i nhuxmax nua rúdaunüxe, rü pema nixí i nüxü pexñüexü nax chama ngíxü naxçax chataxexü i Noemí i ngēma naane ga Erimeréarü, rü Querióñarü, rü Maróñarü ixíxü. ¹⁰Rü ngëxgumarüxü ta nüxü pexñüe nax ngíxü chayaxuxü i ngēma yutecü i Moábianecüñax i Rúchi nax ngēmaācü naxāxacüñçax rü yimá ngíne rü guma tauxeta ngíte ga Maróñchicüxü nüxna naxüñçax i ngēma naane —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga yema ãëxgacügü rü guñüma ga yema duñüxügü ga yéma írúdaunüxü rü nanangāxüga rü nhanagürügü: —Aixcuma toma nixí i nua itarúdaunüxü rü itarüññüexü. Rü nüma ya Tupana i nhuxmax cuxna imucü i nhaa nge, rü tanaxwaxe i ngíxü narüñgüxēē nax naxāxacüñçax ngíxñüxü ga Raquéu rü Leí ga ngíwa ne ixícü i guxāma i yixema i Iraéutanüxügü. Rü cumax, Pa Buáç rü Tupana cuxü rüñgüxēxē nax wüxi ya yatü ya duñüxügüpexewa mecü quixíxü i nua Beréñwa i Efrátawa! ¹²Rü Cori ya Tupana cuxna namugü i muxü i cunegü

ngíwa i nhaa nge, rü yamu i cutanüxügü yexgumarüxü ga nax yamuxü ga nanegü ga guma Pére ga Yudá nane ixícü ga Tamáwañcü! —nhanagürügü. ¹³Rü yemaacü nixí ga Buá rü Rúchimaxā naxāmaxü. Rü Tupana rü ngíxna nanamu ga wüxi ga ngíne. ¹⁴Rü yexguma ga yema ngëxügü ga guma ññanecüñax rü Noemíxü ngíñgürügü: —Namecümāxüchi nixí ya Tupana erü marü cuxü nanangexmaxēxē ya daa cutaxa. Rü chierü natáçigagu i Iraéuanecüñaxgütanüwa. ¹⁵Rü nüma tá nixí i cuxü nataāxēxēxü rü cuxna nadauxü i ngëxguma cuyaxgu, erü ngēma cuneax i cuxü ngechaññüchicü ngíne nixí. Rü ngíma rü cuxü ime i norü yexera ya 7 ya cunegü ega chi ngëxgumaepüx cuxü ngëxmaxgu —ngíñgürügü. ¹⁶Rü ngíma ga Noemí rü tixü iyaxu rü tixü iyaxēxē ga guxema ngítaxa. ¹⁷Rü yemaxü nadaugügu ga yema togü ga ngëxügü ga ngíñgüñgüñgü: —Wüxi ya ngítaxa ngíxü nabu i Noemí —ngíñgürügü. Rü Obéyigu inaxüégagü. Rü gumá Obéyi nixí ga Yeché nanatü rü ãëxgacü ga Dawíarü oxí ixícü.

Ññgacü ga Dawíarü oxíñgüçiga

¹⁸⁻²²Nhaa oxíñgü nixí ga Buáarü oxíñgü ixíñgüxü: Rü Pére rü Eróñ nanatü tixí, rü Eróñ rü Ráñ nanatü tixí. Rü Ráñ rü Aminadábi nanatü tixí, rü Aminadábi rü Naachóñ nanatü tixí. Rü Naachóñ rü Chamóñ nanatü tixí, rü Chamóñ rü Buá nanatü tixí. Rü Buá rü Obéyi nanatü tixí, rü guma Obéyi rü Yeché nanatü tixí, rü nüma ga Yeché rü Dawí nanatü tixí.